

Pokroková demokracia ako cesta k totalitnému štátu

Karel VI., knieža Schwarzenberg

5. januára 2023 ✚ *Politika*

Ilustračný obrázok, zdroj: wikimedia commons

(úryvky z eseje *Sloboda a totalita*)

... Veľa krvi, atramentu a slín bolo vynaložených na otázku, či sa demokracia znáša s katolíckou vierou. Je nutné odpovedať, že áno, pokiaľ znamená demokracia, tak ako v stredovekom Miláne alebo Švajčiarsku jednoducho určitú vládnú formu a nič viac. V *Syllabe omylov* Pia IX. sa neodmieta zmierenie s takouto demokraciou, ale „*cum progressu et civilitate moderna*“. To, s čím sa teda Cirkev zmieriť nemôže, je „*pokrokový svetový názor*“ – predstava demokracie ako cesty k nekonečnému pokroku, neobmedzenej zmene, demokracie ako prostriedku prevýchovy, vytvoreniu nového človeka, novej spoločnosti, novej morálky.

V tejto podobe sa novoveká demokracia od dôb encyklopedistov nesporne sebe samotnej aj Cirkvi ukazovala. Jej heslá „Sloboda a Rovnosť“ („Bratstvo“ tam je len preto, aby spolu vytvorili slobodomurársku trojku – vážne ho nikto nebral), neznamenajú určité politické požiadavky – napríklad slobodu slova alebo rovné hlasovacie právo. Nie, znamenajú tendencie – požiadavky *a priori* neurčité a donekonečna sa stupňujúce, smernice priradované k najnečakanejším veciam. V roku 1848 bola preto vo vojsku vyhlásená „sloboda fúzov“ aj do rôznych ústav zapísaná „rovnosť pohlaví“.

A povedzme rovno, že demokraciu za náhradu náboženstva nevyhlásila závisť klerikálnych prebendárov, ale neúnavná výrečnosť učiteľov a poslancov. Samozrejme, nová viera sa má v jednom od starej líšiť: sú síce sviatky demokracie a obrady, má modly aj svätcov, ostatky a púte, bezpochyby aj prebendy, katechizmy a devocionálie v stánkoch – ale nemá dogmy. Pravda nie je ustanovená raz a navždy, ale ustanovuje ju – vyrába ju pre každý okamžik samotná demokracia – väčšina.

A pretože zvrchovaný jedinec nemá byť ničím obmedzovaný, nemá ani Boha, ani pána, ani kráľov, ani pápežov, ani nemennú morálku, ani otcovskú autoritu, ani dedičné tradície a nakoniec ani národný cit (nanajvýš má tak triedne záujmy), pretože jedinec je dokonale a doslovne zvrchovaný, preto aj jedinci dohromady sú tiež tak zvrchovaní, tak: „*budete ako bohovia*“, a to dokonca nie „*poznajúci dobro a zlo*“.

„, ale „ustanovujúci, čo je dobro a zlo“.

Preto demokratický štát, čiže orgán, zástupca polovice plus jedného jedinca, je všemohúci, má monopol na právo. Ako sa dnes všeobecne uznáva, niet žiadneho prameňa práva mimo štát, a teda nie sú žiadne práva a žiadne slobody také, aby ich štát nemohol zrušiť. Nikto nemá nejaké nadobudnuté a nezrušiteľné práva voči štátu, štát nemá pevné záväzky ani zo zmluvy, ani z logiky; môže robiť zákony so spätnou platnosťou, môže uzákoníť nepravdu, môže si ponechať penziu vopred zaplatenú občanmi, rozviesť katolícky sobáš, alebo zaviesť napríklad prohibíciu, sterilizáciu alebo povinné nosenie krúžkov v nose. (*Haló, drahí rodáci, poznáte tu v jasnozrivej predpovedi z roku 1937 to, čo s vami robil štát počas pandemického cvičenia?, pozn. red.*)

A tým, že štát môže všetko a občan nič, je vykonaný obrat, čarovné stretnutie oboch koncov oblúka na protiľahlom bode kružnice, prechod z jedného protikladu k druhému, zo slobody do otroctva, zo zvrchovanosti jedinca v bezmocnosť nevoľníka, zo štátu liberálneho do štátu totalitného.

Nemýľte sa, demokrati, vy ste to, kto vynašiel totalitný štát – štát, ktorý mimo seba nič neuznáva. A zo štátu demokratického, kde všetky zákony dáva štát, je veľmi ľahký prechod ku štátu diktátorskému, kde štát dáva zákony o všetkom. Prax prechodu je rovnako ľahká. V priamej demokracii samozrejme, kde jedinci viditeľne vykonávajú zvrchovanosť, sa slobody asi udržia, avšak tá, ako je známe, neexistuje nikde okrem malých švajčiarskych kantónov a Andorrry. V nepriamej demokracii je skutočným, viditeľným (alebo tiež neviditeľným, ba dobre utajeným) vládcom nejaký orgán, teoreticky len poverenec väčšiny. Ale pretože tento poverenec riadi školy, noviny aj voľby, pohybuje sa politická vôľa dokola od neho k podriadeným a od zvrchovaných voličov k nemu.

Avšak voliči majú radosť zo svojej zvrchovanosti. Spengler pekne píše, že človek degenerujúcej civilizácie, to, čo by si nikdy nedal rozkázať od legitímneho kráľa, si nechá rozkázať od diktátora. Pretože pri kráľovi by sa cítil ponížený, cítil by, že má pána, že nie je zvrchovaný, že jeho poslušnosť nie je dobrovoľná, že kráľ-patriarcha má autoritu alebo výsosť, ktorá je sama od seba a vnucuje sa poddanému. A preto je práve „vláda z Božej milosti“ pre demokrata a demokraticky vychovaného kolektivistu neznesiteľná.

Naopak diktátor, zmiešanina kniežaťa a vodcu banditov, ho neuráža, pretože si nenárokuje na povýšenosť. „Občianko“ cíti, že je to „jeden z nás“. Ešte ľahšia je táto predstava, keď sa diktátor rozhodne vystupovať na verejnosti v jednoduchom občianskom odeve, v ošumelom pršiplášti, mäkkom klobúku alebo čapici. Potom má „občianko“ istotu, že vládár nie je a nechce byť nič viac než je on sám, že vláda je vec čisto civilná a pozemská, dnešná a všedná. ...

... Aby bol štát totalitný, nesmie na neho nič pôsobiť zhora. Preto je heslom dnešného diktátora onen známy verš: „Pri kráľovi, veru zabránim tu Bohu robiť nejaké zázraky.“ Nielenže Boh nesmie mať Cirkev stojacu nad štátom, nesmie svojou milosťou poverovať vládára, ktorý by nebol vytvorený vládncim režimom, nesmie pamiatkou svojich svätých posväcovať minulosť národa tak, žeby stála v ceste revolúcii, prevratu alebo ako to nazvete, ale Boh hlavne nesmie hovoriť vo svedomí jednotlivca. Čo je právo, to určuje štát, nie Boh. ...

A z toho pochádza vášnivosť, s ktorou sa vrhajú všetci pokrokári na onen bod, kde sa morálny zákon a jeho hlásateľka Cirkev dotýkajú každého jednotlivca – na rodinu a na manželstvo. Pokiaľ v stredoveku nielen pre

teóriu, ale aj v živote bola rodina základnou skutočnosťou, prvotnou spoločnosťou a nezmeniteľnou bunkou, z ktorej sa skladá štát (čo má zase aj hmotný podklad: muž je odkázaný na manželku, nepoznajúc konzervy, a žena na muža, nepoznajúc písanie na klávesnici), tak potom demokracia nesmrteľnými slovami *Le Chapelierovho zákona* vyslovila, že nič nie je, len štát a jedinec.

Odtiaľ pramení sekulárna povaha a rozlučiteľnosť manželstva, odtiaľ štátne prekážky sobáša, odtiaľ štátny monopol na výchovu, odtiaľ štátna úprava plodnosti, odtiaľ protirodinné zákonodarstvo o dedičstve a pracovných pomeroch. Všetky tieto „nové úlohy štátu“ prebrala protidemokratická totalita od demokratickej a dôrazne hlása, že rodina je len z authority a popudu štátu, resp. štátneho národa, že štát určuje jej podmienky, práva a povinnosti úplne zvrchovane. (*A dnes aj to, čo to rodina vôbec je alebo nie je, pozn. red.*)

Článok vyšiel pôvodne v časopise *Řád* č. 4/1937, pre zverejnenie na stránke *christianitas.sk* bol čiastočne upravený redakciou *Christianitas.sk*.

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/pokrokov-a-demokracia-ako-cesta-k-totalitnemu-statu/>